

Verslag Leids straatpastoraat december 2010 - december 2011

1. START IN DECEMBER 2010

Op 1 december 2010 trad Paul Brommet in dienst van de Stichting Straatpastoraat Leiden, voorlopig voor 1 jaar uitgaande van een verlenging met nog eens twee jaar. Deze deeltijdfunctie combineert Paul met zijn functie als pastoor van de Oudkatholieke Kerk te Leiden.

Op vrijdag 3 december vond de officiële presentatie van Paul als straatpastor plaats. Bij die gelegenheid konden alle instanties, zoals subsidiegevers en andere belanghebbenden en belangstellenden, met hem kennismaken in het diaconaal centrum “De Bakkerij”, midden in Leiden. Hierbij was ook de Leidse wethouder van jeugd, zorg en welzijn, mevrouw Roos van Gelderen aanwezig. Zij was vol lof over het initiatief.

De kennismaking met de doelgroepen volgde op 6 december. Samen met het bestuur van de Stichting Straatpastoraat Leiden en “gewapend” met chocoladeletters waarop in rijm de missie van de straatpastor stond, ging de stoet langs de dag- en nachtopvang voor daklozen, het Crisiscentrum en het Sociaal Pension. Alle zijn voorzieningen van Stichting “De Binnenvest”. Enkele dagen later volgde een bezoek aan het Inloophuis Psychiatrie. De letters vonden overal gretig aftrek. Het bleek een goed gebaar want in de dagen erna, herinnerde men zich Paul Brommet als die “man van de chocoladeletters”.

De eerste maand stond echt in het teken van kennismaking. De vroegere straatadvocaat, Thijs van der Horst, leidde de pastor langs vele vindplaatsen van dak- en thuislozen.

2. ACTIVITEITEN MET DE DOELGROEP

2.1. Activiteiten “op straat”

Al enkele dagen na de eerste kennismaking vroegen vele personen die langs het toegangspad naar de dag- en nachtopvang in het gebouw “De Nieuwe energie” hun middelen gebruiken “Pastoor kun jij niet zorgen voor een plek waar we rustig kunnen gebruiken? We schamen ons rot dat we het hier moeten doen, want mensen schrikken af als ze langs ons moeten lopen om naar binnen te gaan.” Mede door de straatpastor is dit signaal langzamerhand ook doorgedrongen in politieke kringen.

Verreweg de meeste mensen die Paul ontmoette vonden het prettig om kennis te maken en te weten dat hij vrijwel dagelijks een aantal uren in de stad zou rondlopen. Vaak was men ook al snel openhartig over zichzelf.

Natuurlijk probeerden mensen ook om de pastor geld af te troggelen. Hij maakte direct duidelijk dat hij pastor is en geen flappentap.

Voor veel mensen was de decembermaand een moeilijke maand. Men miste de warmte van een huiselijke omgeving en men voelde de pijn van de verbroken familiecontacten.

Een luisterend oor, een hand op de schouder werken dan even verzachtend. Soms kon de pastor zijn telefoon even uitlenen zodat eindelijk een moeder of een broer gebeld kon worden.

In de gure vrieskou heeft Paul vele hartverwarmende gesprekken gevoerd, soms van enkele minuten en soms van ruim een uur. Soms lucht het op als een vluchteling zijn frustraties kwijt kan over de bureaucratie van Afrikaanse ambassades en kan de persoon met een bemoedigend woord weer verder.

Af en toe neemt hij iemand mee voor een lunch of een kop koffie. Soms gaat hij mee naar de supermarkt voor wat boodschappen die hij dan afrekent. Een andere keer werd in de kringloopwinkel een petroleumkacheltje gekocht voor een man die in een vakantiehuisje zonder verwarming zat.

Op straat is het drukker geworden sinds per 1 juli de dagbesteding voor verslaafden “De Zaak” is gesloten als gevolg van bezuinigingen bij de gemeente. Mensen die de pastor eerst daar ontmoette, ziet hij nu op straat op plaatsen waar vroeger nooit iemand van de doelgroep kwam.

In de loop van de maanden heeft Paul ongeveer 20 bijbels uitgedeeld en minstens 25 rozenkransen. Regelmatig wordt hij aangesproken met de vraag “Pastoor, kunnen we samen bidden?” Een enkeling vraagt de pastor hem te zegenen “zodat de stemmen in mijn hoofd wat rustiger worden.” Ook wordt de pastor gevraagd om voor bepaalde mensen te bidden.

Alle mensen die hij spreekt zijn mensen “met een vlekje”, ruim de helft van de personen die hij ontmoet zijn verslaafd aan alcohol of drugs. Sommigen daarvan hebben ook psychiatrische problemen. Een enkele keer kan Paul een telefonische brug slaan tussen een dakloze en zijn kinderen die geen contact meer willen.

Ook ontmoet hij mensen met alleen psychiatrische problematiek.

Bijna allemaal hebben ze weinig besteedbaar inkomen. Een onbekend aantal mensen loopt in de schuldsanering. Paul hoort dat vaak alleen als ze er weer uit zijn of als ze niet tot de regeling toegelaten worden.

Locatie gewijs

Naar schatting heeft de straatpastor in de afgelopen periode ruim 200 unieke personen korter of langer gesproken. Het zijn niet allemaal daklozen, maar wel mensen die hun thuis niet hebben of vinden op de plek waar ze wonen. Voor 30 - 60 personen, die wel ergens huisvesting hebben, is de straat toch hun huiskamer.

De ontmoetingen vinden soms plaats in de Haarlemmerstraat (een winkelpromenade) en met een vrij vaste club in een park (het Plantsoen, bij de vogelkooi). Een enkele keer ziet hij mensen in het Van der Werffpark, maar dat wordt na de zomer regelmatig door handhavingteams “schoongeveegd.” Sinds de sluiting van “De Zaak” (de eerder genoemde dagbesteding) houden zich meer mensen op in de parken, maar er komen er nu ook bij de kinderboerderij in de Merenwijk, toch ver buiten de binnenstad. Veel zijn dat er nog niet, zo’n 2-6 personen.

Veel (ex-)psychiatrische patiënten komen in het Inloophuis Psychiatrie. De avonden dat de pastor daar komt, zijn er vaak 20 – 30 personen binnen. Voor een deel zijn dat steeds dezelfde mensen, maar hij ziet ook regelmatig nieuwe gezichten of mensen die af en toe eens binnen wippen.

De meeste mensen ziet de pastor in de dag- en nachtopvang voor dak- en thuislozen van “De Binnenvest” in het gebouw “De Nieuwe Energie” aan de Langegracht. Deels gebeuren de ontmoetingen op het toegangspad en deels binnen. Dit is mede afhankelijk van het weer.

Eind 2011 groeide het aantal jongeren, dat echter ook weer na korte tijd kleiner werd. Ze hadden geen behoefte aan pastorale zorg.

De pastor heeft een vaste route: van Diaconaal Centrum “De Bakkerij”, waar hij zijn fiets stalt, naar de dagopvang via de Haarlemmerstraat, door het centrum naar het Van der Werffpark, verder naar het Plantsoen en dan weer door de stad langs de Hoogvliet op de Garenmarkt (bij slecht weer een ontmoetingsplaats) terug naar zijn fiets.

Op andere dagen fietst hij naar het Sociaal Pension en vervolgens naar het Crisiscentrum. Van daaruit gaat hij dan of naar de Merenwijk of naar de dagopvang. Eén keer per 4 – 6 weken eet de pastor op vrijdagavond of zondagmiddag mee bij “De Schuilplaats” waar vaak 60 – 120 personen aanwezig zijn voor de maaltijd.

Tweemaal is de pastor in het laatste kwartaal mensen in het ziekenhuis gaan opzoeken. Dat werd zeer gewaardeerd.

2.2. Begeleiding bij/na overlijden

In januari, dus kort na de start, waren er in één week tijd drie doden te betreuren.

Het eerste geval betrof een man die al lange tijd ziek was. Hij had in de nachtopvang een kamertje. Hij werd daar zo goed en zo kwaad als het ging verzorgd door een medebewoner met een verpleegkundige achtergrond samen met iemand van de thuiszorg.

De pastor bezocht een man op de intensive care na een hartinfarct.

Op een avond belde het ziekenhuis: de man zou waarschijnlijk de volgende dag niet halen, of de pastor maar komen wilde. De verpleging had eerst een dochter gebeld, maar die wilde niet komen. Vervolgens een kennis en die had het te druk. De maatschappelijk werker had na 17.00 geen dienst meer en zijn telefoon was uit. Toen kwam men bij de straatpastor terecht, die een paar uur bij de man heeft gezeten en voor hem heeft gebeden, totdat hij stierf 's avonds om 22.40 uur.

Toen de pastor de volgende ochtend in de dagopvang kwam, hoorde hij dat daar die nacht ook iemand was overleden. Toen beide overlijdens tijdens de lunch bekend werden gemaakt, vroeg een bezoeker “Wij hebben toch een pastoor, kan die niet even bidden?” De pastor heeft gebed gedaan en iedereen uitgenodigd om na de lunch mee naar de dagkapel van de Hartebrugkerk (midden in de stad en op loopafstand van de dagopvang) te gaan om daar voor de overledenen een kaarsje op te steken. Tien mensen gingen mee naar de kapel.

Een derde persoon uit de doelgroep werd een paar dagen later uit een van de grachten opgedregd. Hij had vermoedelijk al geruime tijd in het water gelegen.

Voor de eerste twee heeft de straatpastor een sobere uitvaartplechtigheid verzorgd in het uitvaartcentrum waar ze lagen opgebaard, wat door de nabestaanden werd gewaardeerd. De familie van de laatste wilde geen zorg van de straatpastor. Hij heeft met dat afscheid dus geen verdere bemoeienis gehad.

2.3. Kerkdiensten

In maart is de pastor begonnen met het houden van kerkdiensten voor de doelgroep. De diensten vinden voorlopig eenmaal per maand op zondagmiddag plaats in de kapel “Verbum Dei” aan de rand van de Leidse binnenstad. De kapel is onderdeel van een complex waar ook Exodus, het resocialisatieproject voor ex-gedetineerden, is gevestigd. Een cliënt van Exodus assisteert bij de vieringen en de voorbereiding daarvan en sinds de laatste maanden van 2011 is iemand uit het circuit de vaste begeleider op de piano geworden.

Gemiddeld zijn er 3-4 bezoekers, maar wel steeds anderen. Het bereik van de diensten is dus groter dan het aantal bezoekers per keer. Bekeken wordt of de deelname vergroot kan worden door ook een kop soep o.i.d. aan te bieden, zonder andere initiatieven te beconcurreren.

Paasfeest 2011 is gevierd in samenwerking met “De Schuilplaats” aan de Boommakkt, een maaltijdproject dat particulier wordt gedraaid en waar men voorafgaand aan de maaltijd een korte viering heeft.

Op de laatste zondag van oktober (vlak voor Allerzielen) werd in de kerkdienst ruimte geboden om dierbare overledenen te gedenken. Dit werd door de zes aanwezigen zeer op prijs gesteld.

Ook op eerste kerstdag werd er een kerkdienst gehouden. Een Surinaamse dame had aangeboden om voor de aanwezige kerkgangers een maaltijd te koken. Dit kon van tevoren op de affiche worden gezet. In totaal namen aan deze dienst, inclusief de vrijwilligers, 12 personen deel. Het was een geslaagde viering die door ieder heel intens werd beleefd.

Sinds november zijn er twee vrijwilligers van de Franciscaanse Leken orde actief bij de vieringen. Deze dames helpen met klaarzetten van de kerkzaal, zetten koffie en thee en dergelijke. Voor de kerstviering hadden ze eigengemaakt gebak bij zich.

2.4. Zingevingsvragen

De meest voorkomende vragen aan de straatpastor zijn:

“Mag ik jou mijn levensverhaal vertellen en kijk maar wat je er mee doet”

“hoe moet ik verder met mijn leven?”,

“hoe komt het dat ik de hoop in een betere toekomst niet kan vast houden”,

“waarom wijzen mensen in de straat ons af, we zijn toch geen vuilnis?”

Bijna dagelijks is er wel de vraag om samen te bidden of voor iemand te bidden.

De meeste mensen zijn opvallend openhartig in hun gesprekken. Naar schatting 30- 40% zegt wel te geloven of vroeger geloofd te hebben. Vaak is men teleurgesteld geraakt in de kerk. Men voelt zich in de steek gelaten door pastor, dominee en/of gemeente/parochie.

Vragen die aan de straatpastor gesteld worden zijn ook vragen over waarom God er niet voor zorgt dat armoede en honger de wereld uit zijn.

Ongeveer 10 personen hebben gevraagd om een biechtgesprek. In 3 gevallen is het er daadwerkelijk van gekomen. Voor de anderen was het “dat komt volgende week wel.”

2.5. Overige activiteiten

Sinds kort geeft de pastor – op verzoek - ook bijbellen in het Sociaal Pension. Er zijn maar enkele deelnemers, maar dat kan veranderen.

Een vader die in het Sociaal Pension woont vroeg of de pastor zijn kinderen, die bij moeder wonen, kon voorbereiden op de doop resp. de eerst heilige communie. De kinderen volgen nu de kindercatechese samen met kinderen uit de Oudkatholieke parochie waar Paul pastoor is (ook in deeltijd).

3. ANDERE ACTIVITEITEN

3.1. Externe contacten

Uit zijn werk als straatpastor komen ook indirecte werkzaamheden voort.

Studenten van diverse hogescholen hebben hem gevraagd om een interview in het kader van hun studie. Afhankelijk van de situatie ontving hij ze in het diaconaal centrum “De Bakkerij” of beperkte hij zich tot een telefonisch interview.

Op 31 mei heeft de pastor meegedaan aan een sociaal debat dat door leerlingen van de Hogeschool Leiden was georganiseerd rond diverse thema’s, waaronder “Dakloosheid” en “Homoseksualiteit”.

In juni deed hij mee aan het debat dat door het Bureau Discriminatiezaken was georganiseerd in het Leidse stadhuis. Immers, ook de dak- en thuislozen voelen zich regelmatig gediscrimineerd.

Diverse kerken hebben de pastor gevraagd om op een bijeenkomst van gemeenteleden of parochianen iets te komen vertellen over het straatpastoraat.

Met dit doel is hij ook een keer de gast geweest bij de Rotaryclub van Leiden Oost, een van de sponsors.

In september is er contact ontstaan met de Franciscaanse Lekenorde. Dit resulteerde in het verzoek om voor te gaan op 4 oktober, de feestdag van de heilige Franciscus. Het werd een mooie viering. Een ander resultaat van deze ontmoeting is het aanbod van twee dames uit de Lekenorde om te assisteren bij de maandelijkse vieringen, zie bij 2.3.

3.2. Klankbordgroep

De pastor mag zich verheugen in een betrokken klankbordgroep van deskundigen op de diverse aanpalende terreinen. In 2011 is deze groep drie keer bij elkaar geweest. De pastor kan daar zijn verhaal kwijt en krijgt ook feedback. Kritische vragen worden daarbij niet geschuwd. Het gaat dan om vragen als hoe de pastor zijn grenzen bewaakt, vragen waarom hij dingen wel of juist niet doet. Ook krijgt hij nuttige tips en suggesties over hoe de doelgroepen beter te bereiken, communicatie met hulpverleners, de organisatie van werkzaamheden en dergelijke. Er is wel behoefte aan meer structuur in de bijeenkomst.

3.3. Cliëntenraad

De pastor heeft regelmatig contact met de cliëntenraad van de Stichting “De Binnenvest”. De cliëntenraad komt gemiddeld eenmaal per twee weken bij elkaar en de pastor neemt ongeveer eenmaal per 6-8 weken deel aan de vergadering. Op zo’n manier krijgt hij ook feedback en input vanuit de doelgroep.

In het najaar werd duidelijk dat men een plaats mist waar dak- en thuislozen rustig bij elkaar kunnen komen voor een praatje en een kop koffie, een biljartje of het spelletje kaart. Men voelt zich in de gewone buurthuizen niet echt welkom. Paul heeft contacten gelegd met kerken in de binnenstad om te bezien of er inloopochtenden kunnen worden georganiseerd.

Ook bestaat er binnen de cliëntenraad het idee om een straatkant uit te geven. Men is nog op zoek naar de wegen om dit te kunnen bereiken. Vanuit het straatpastoraat is enige ondersteuning toegezegd.

Ook is met de cliëntenraad gekeken naar de kerstvieringen. Hierbij werd opgemerkt dat er wel dingen georganiseerd werden vlak voor het kerstweekend, maar op de kerstdagen zelf is er niets. Mede daarom is op de eerste kerstdag een kerkdienst georganiseerd en is de straatpastor op tweede kerstdag langs alle locaties gegaan.

3.4. Landelijk overleg straat- en drugspastors

In oktober woonde Paul een bijeenkomst bij van straat- en drugs pastores die op allerlei plaatsen in het land werkzaam zijn. Het is een groep mannen en vrouwen, van verschillende denominaties en met verschillende kerkelijke zendingen. De grote overeenkomst is de enorme betrokkenheid op mensen die op een of andere manier aan de rafelrand van de samenleving terecht zijn gekomen. Sommigen zijn puur pastoraal bezig, anderen vanuit praktische diaconaat en materiële hulpverlening.

Het was prettig om ervaringen uit te wisselen. De behoefte om elkaar vaker te ontmoeten dan eenmaal per jaar bleek groot te zijn. Er werd dan ook afgesproken om elkaar twee keer per jaar te ontmoeten.

Er bleek eveneens behoefte te zijn om een modus te vinden om het werk transparanter te maken. Voor de bijeenkomst die in juni 2012 staat gepland, staat dat ook het komen tot een soort code voor straatpastoraat op de agenda. Een dergelijke code kan niet alleen nuttig zijn voor de werkers, maar kan het werk ook inzichtelijker maken voor derden zoals financiers.

3.5. Stichtingsbestuur

Uiteraard heeft de pastor ook de vergaderingen van het Stichtingsbestuur Straatpastoraat Leiden bijgewoond om verslag uit te brengen en voorstellen te bespreken. Vast onderdeel is ook de publiciteit via bladen en de website www.straatpastoraatleiden.nl. Deze publiciteit is extern gericht op de deelnemende kerken, sponsors en andere belangstellenden.

4. TOEKOMST

Er zijn volop plannen voor het al ingezette jaar 2012, naast het verder uitbouwen van wat in 2011 succesvol is opgestart.

Er komt nader onderzoek naar de haalbaarheid van een straatkrant
Ook het zoeken naar een geschikte ruimte voor een inloop ochtend gaat door.

Met de deelnemers aan de kerkdiensten wordt geprobeerd om een gebedenboekje samen te stellen met zelfgeschreven gebeden. Dit boekje willen we dan op een of andere manier onder de aandacht brengen binnen en buiten de Leidse kerken.

Tevens is het de bedoeling om deze zomer een bedevaart te organiseren, waarschijnlijk naar Heiloo. Als dit allemaal lukt, is op een later moment een bedevaart naar Lourdes niet uitgesloten!

*Verslag vastgesteld door het bestuur van de Stichting Straatpastoraat Leiden
op basis van materiaal aangeleverd door de Leidse straatpastor, Paul Brommet.*

Leiden, maart 2012